

Examen VSBO PBL

2025

tijdvak 1
maandag 12 mei
07.30 - 09.30 uur

Mens en Maatschappij

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Noteer alle antwoorden in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 35 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 35 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

- (1) A
 ⓑ
 C
 D
- (2) A
 ⓧ
 Ⓒ
 D
- (3) B A
 ⓧ
 ⓧ
 D

Mens en werk

Mario

Toeristische banen

Mario heeft een VSBO-diploma en wil graag een baan in de toeristische sector.

- 1p 1 Mario wil gaan werken.
→ Zet een kruisje achter de zin die **een juist deel van de definitie van arbeid geeft**.

Bewering	Deel definitie arbeid
Het vereist dat je geschoold bent.	
Het vereist dat je een bedrijf bezit.	
Het vereist dat je je geestelijk inspant.	

- 1p 2 Noteer één reden waarom Mario graag zou willen werken.

.....

.....

- 1p 3 Mario wil werken in de toeristische sector.
Een beroep dat **veel voorkomt** in de toeristische sector waar Mario zou kunnen werken, is het beroep van ...
A advocaat.
B huisarts.
C receptionist.
- 1p 4 De toeristische sector valt onder de tertiaire sector.
Bij welke letter staan er beroepen die alleen tot de tertiaire sector behoren?
A advocaat – verkoper – teller bij een bank
B bewaker – timmerman – politieagent
C dokter – monteur – brandweerman

Stewardess Aleeza

Mijn naam is Aleeza. Als stewardess van Fun Airlines moet ik de passagiers welkom heten aan boord. Ook moet ik hun instapkaarten controleren, maaltijden en drankjes serveren en de veiligheidsvoorschriften demonstreren.

- 1p 5 Stewardess Aleeza beschrijft haar ...
A arbeidsinhoud.
B arbeidsomstandigheden.
C arbeidsverhoudingen.
- 1p 6 Fun Airlines wil taken in het bedrijf automatiseren.
→ Noteer één reden waarom het invoeren van meer automatisering **negatief** kan zijn voor de baan van Aleeza.

.....
.....

- 1p 7 Vergeleken met een dokter geniet het beroep van een stewardess minder status. Dit komt omdat het werk van een stewardess ...
A een hogere opleiding heeft.
B een lager salaris heeft.
C meer waardering heeft.
- 1p 8 Aleeza werkt als stewardess bij vliegmaatschappij Fun Airlines.
→ Noteer één ander beroep dat ook vaak voorkomt bij een vliegmaatschappij.
-

Jason

Jason zit in de examenklas van het VSBO. Hij wil later bij een groot import- en exportbedrijf werken.

Als gevolg van automatisering en informatisering nemen bedrijven niet veel arbeiders in dienst. Ook worden veel arbeiders ontslagen.

Jason weet ook dat er groepen zijn die een slechte positie op de arbeidsmarkt hebben.

Daarom heeft Jason samen met de decaan van zijn school gekeken naar zijn kansen op de arbeidsmarkt. Ook heeft hij vrienden die bij een import- en exportbedrijf werken.

- 1p 9 Een arbeider die ontslagen wordt, is werkloos.
Wat is één **persoonlijk gevolg** voor iemand die zijn baan verliest?
De werkloze arbeider ...
A heeft meer tijd overdag om sociaal bezig te zijn met zijn ex-collega's.
B krijgt meer inzicht in nieuwe ontwikkelingen op zijn vakgebied.
C voelt zich minder gewaardeerd door familie en de samenleving.

- 1p 10 Jason heeft vrienden werken bij een groot import- en exportbedrijf. Hij leest graag op de website informatie over dat bedrijf. Hij vertelt zijn vrienden dat hij graag een baan bij dat bedrijf wil. Welke manier gebruikt Jason dan om werk te vinden?
- A netwerken
 - B onderhandelen
 - C solliciteren
- 1p 11 Jason wil later niet behoren tot één van de groepen met een slechte positie op de arbeidsmarkt.
- Noteer één manier wat Jason kan doen om zijn kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

.....

.....

Toerisme

Toerisme is tegenwoordig een van de belangrijkste pilaren van de economie op onze eilanden. Het is om die reden belangrijk voor de overheid. Chanuci die toeristengids is, is van mening dat de waarden en normen, voedsel en muziek van onze eilanden door het toerisme worden beïnvloed.

- 1p 12 Noteer één reden waarom het toerisme goed is voor de economie van ons eiland.

.....

.....

- 1p 13 De overheid vindt het belangrijk om meer toeristen naar ons eiland te trekken.
De overheid heeft daarom gezorgd dat ...
A er een Mega-pier gebouwd werd.
B de hotelkamers goedkoper werden.
C toeristen meer belasting moeten betalen.
- 1p 14 Chanuci vindt dat het toerisme de eigen identiteit van het eiland bedreigt.
De waarden en normen, voedsel en muziek van het eiland worden door het toerisme beïnvloed.
Dit zijn invloeden van het toerisme op ...
A cultureel gebied.
B economisch gebied.
C fysisch gebied.

Rechten en plichten

Recht op onderwijs

Alle kinderen hebben recht op goed onderwijs. Dat staat in het Kinderrechtenverdrag. Het recht op goed onderwijs betekent dat je naar school moet kunnen gaan, en dat je goed les moet krijgen, op een manier die bij je past. In een land als Pakistan is dat niet het geval. Daar moeten kinderen vanaf hun 7de jaar gaan werken.

- 1p 15 Welk ander recht heb je op school behalve het recht op goed onderwijs?
A recht op beloning bij een voldoende
B recht op een persoonlijke begeleider
C recht op een veilige omgeving

- 1p 16 UNICEF is de kinderrechtenorganisatie van de Verenigde Naties. Een van de doelen van UNICEF is dat ...
A alle kinderen recht hebben om te werken met betaling.
B alle kinderen recht hebben op een eerlijk strafproces.
C alle kinderen recht hebben op gezonde voeding.
- 1p 17 Hoe zorgt de overheid ervoor dat alle kinderen op ons eiland van hun recht op goed onderwijs kunnen genieten?
A Door alle leerlingen gratis ontbijt te geven.
B Door de leerplicht op scholen in te voeren.
C Door te zorgen voor naschoolse opvang.
- 1p 18 Aisha zit in de examenklas van het Sint Albert College op Sint Maarten. Op school hebben ze informatie gekregen over de situatie in Pakistan. Hoe kan Aisha de kinderen van Pakistan helpen met hun recht op onderwijs?
A Bedrijven verplichten om geen spullen uit Pakistan te kopen.
B De overheid dwingen eten op te sturen naar scholen in Pakistan.
C Geld in te zamelen om schoolartikelen voor deze kinderen te kopen.

Democratie

Op onze eilanden zijn er mensen die uit hun land zijn gevlucht, omdat ze in hun land bang waren voor hun veiligheid. Deze vluchtelingen vinden het vreemd dat wij geheime verkiezingen hebben. In hun land kennen ze dit niet. Iemand die het niet eens is met de regering, kan zonder reden in de gevangenis gezet worden. Dit is één van de kenmerken om te leven in een land met een dictatuur.

- 1p 19 Eén van de kenmerken van een democratie is dat de verkiezingen geheim zijn. Bij geheime verkiezingen gaat het om ...
A verkiezingen waaraan alle politieke partijen mogen participeren.
B verkiezingen waarbij niemand weet op wie je gestemd hebt.
C verkiezingen wanneer in principe iedereen mag stemmen op wie hij wil.
- 1p 20 In de tekst staat dat in een land met een dictatuur mensen zonder reden in de gevangenis gezet kunnen worden, als ze het *niet* eens zijn met de regering.
→ Noteer één ander kenmerk van een land met een dictatuur.

.....
.....

- 1p 21 Op onze eilanden kan niemand zomaar opgepakt worden en in de gevangenis worden gezet.
Dit komt omdat een burger op onze eilanden recht heeft op ...
A persoonlijke vrijheid.
B vereniging en vergadering.
C vrijheid van meningsuiting.

Massamedia en informatievoorziening

bron 1

Online kooklessen: www.kookles-bakles.nl

Met onze online kookcursus leer je koken zonder recept!
Complete onlinecursus om beter te worden in koken. Voor iedereen die eindelijk eens wat meer aan zijn kookvaardigheden wil doen.

- 1p 22 Tot welk soort massamedium behoort www.kookles-bakles.nl?
A tot de audiovisuele media
B tot de gedrukte media
C tot de interactieve media
- 1p 23 Noteer één reden waarom deze website bijdraagt aan de **educatieve functie** van de massamedia.

.....

.....

- 1p 24 Via de uitzending van dit programma (online kookles) heeft de massamedia een belangrijke rol gespeeld op het terrein van ...
- A democratische besluitvorming.
 - B meningsvorming.
 - C vrijetijdsbesteding.

De krant

Op de eilanden bestaan verschillende kranten, radiozenders en internet-media met hun eigen doelgroepen. Vaak hoor je via deze media kritiek op ministers en bestuurders.

- 1p 25 Hoe wordt het genoemd wanneer journalisten openlijk en vrij artikelen kunnen zetten in de media?

.....

- 1p 26 Hieronder staan twee uitspraken over de invloed van commerciële belangen in de media.
- Bij welke uitspraak wordt het publiek **meer beïnvloed** om het product te kopen? Zet een kruisje achter deze juiste uitspraak.

Uitspraak	
TV-X gebruikt bekende mensen in zijn pay-per-view-programma in het weekend.	
Radio-XQ gebruikt gepensioneerde dj's om zijn T-shirts-verkoop te promoten.	

- 1p 27 Niet alle nieuws komt in de krant te staan. Bekijk onderstaande artikelen.

Artikel 1

Door de situatie in Venezuela hebben miljoenen Venezolanen het land verlaten. Hun salaris en spaargeld is niets meer waard. De meeste Venezolanen zijn gevlucht naar Colombia, Peru en Ecuador, maar ook naar Curaçao en Aruba.

Artikel 2

Turkije staat bekend om zijn heerlijke klimaat en fantastische steden. De meest bezochte stad van het land is Istanbul. Turkije is ontzettend geliefd als vakantieoord. Nederlandse toeristen gaan graag op vakantie naar de kust.

Welk artikel zal eerder in een krant op Curaçao verschijnen?

- A Artikel 1 want het is dicht bij ons gebeurd.
- B Artikel 1 want het is langer dan artikel 2.
- C Artikel 2 want het is actueler dan artikel 1.
- D Artikel 2 want het is bedoeld voor een bepaald groep.

- 1p 28 Welke functie van massamedia wordt vervuld door plaatsing van artikel 2 in de krant?

.....

Selectie van nieuws

Laten wij kijken hoe wij het nieuws van vandaag gaan selecteren. Er is zoveel nieuws om uit te kiezen. We kunnen niet alles plaatsen.

Lisandro is één van de journalisten die bij the Daily News werken. Hij levert elke dag artikelen in bij de redactie. Net als zijn collega's weet hij niet of één van zijn artikelen in de krant zal verschijnen.

- 1p 29 → Noteer één manier hoe de eindredacteur bepaalt welk nieuws in de krant komt.

.....

.....

- 1p 30 Aan het eind van het jaar plaatst de krant artikelen over de gevaren van vuurwerk.
→ Noteer één reden waarom de krant juist die periode kiest om artikelen over de gevaren van vuurwerk te publiceren.

.....
.....

- 1p 31 Net als andere families leest de familie Goeloe elk jaar de artikelen die de krant plaatst over de gevaren van vuurwerk. Dit heeft tot gevolg dat er veel discussies over dit onderwerp ontstaan.
Hoe wordt deze theorie genoemd?
A De agendatheorie
B De injectienaaldtheorie
C De manipulatietheorie

Politiek en beleid

Politiek

Het is weer verkiezingstijd. Alle politieke partijen hebben ervoor gezorgd dat ze klaar zijn voor de verkiezingen.

Alle politieke partijen hebben:

- een naam;
- een politiek leider;
- een kandidatenlijst.

Maar toch heeft elke politieke partij iets wat de andere politieke partij niet heeft.

Tijdens verkiezingen is het verschil tussen de politieke partijen duidelijk te zien.

- 1p 32 Noteer één manier waarop de stemmer de ene politieke partij van de andere onderscheidt.

.....
.....

- 1p **33** Na elke parlamentsverkiezing wordt een nieuwe regering gevormd. Meestal bestaat de regering uit twee of meer partijen. Dit noemen we een coalitieregering.
Uit hoeveel politieke partijen bestaat de coalitieregering die nu (op Curaçao/ Sint Maarten) aan de macht is?
- A Uit 1 politieke partij
 - B Uit 2 politieke partijen
 - C Uit 3 politieke partijen
 - D Uit 4 politieke partijen
- 1p **34** Elke politieke partij hoopt om na de verkiezingen deel uit te maken van de regering.
Het succes van een politieke partij bij de stembus is afhankelijk van ...
- A de ambtenaren.
 - B de burgers.
 - C het parlement.
- 1p **35** Na de verkiezingen wijst de gouverneur een kabinetsformateur aan. Wat is één van de rollen van een kabinetsformateur?
Zorgen voor de verdeling van de ...
- A ministerposten.
 - B parlamentsposten.
 - C regeringsposten.